

LAKIALOITE 46/2010 vp

Laki raskauden keskeyttämisestä annetun lain 5 a §:n kumoamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakiehdotuksessa esitetään kumottavaksi aborttilakiin vuonna 1985 lisätty ns. eugeeninen pykälä, jonka nojalla raskaus voidaan keskeyttää sikiön vammaisuuden perusteella aina 24. raskausviikon loppuun, kun terveiden lasten koh-

dalla ehdoton yläraja on 20 raskausviikkoa. Keskoshoidon edistyessä sikiön elinkelpoisuusraja on laskenut tuolloisesta 24. raskausviikosta. Jopa 22.—23. raskausviikolla syntyneitä lapsia on jo jäänyt eloon.

PERUSTELUT

Italiaa on hiljattain kuohuttanut tapaus, jossa 22-viikkoisena abortoitu sikiö virui hengissä liki kaksi vuorokautta raskaudenkeskeytyksen jälkeen. Äidille oli tehty myöhäinen raskaudenkeskeytys lapsen kehitysvamman vuoksi. Elävän sikiön löysi hengissä pappi, joka oli aikonut ruokoilla tämän vieressä abortin jälkeisenä päivänä. 300-grammainen sikiö kiidätettiin tehohoitoon läheiseen sairaalaan, jossa sikiö kuitenkin kuoli. Myös Suomen synnytysosastoilla on ollut vastaavia tilanteita, joissa abortoitu lapsi on ennen kuolemaansa vaikeroinut muutaman tunnin.

Vuonna 1986 tuli voimaan aborttilakiin tehty lisäys (5 a §), joka mahdollistaa raskauden keskeyttämisen aina 24. raskausviikon loppuun asti, mikäli sikiödiagnostisin menetelmin todetaan sikiön vaikea sairaus tai ruumiinvamma. Raskauden keskeyttämisestä annetun lain (239/1970) 5 a § (1085/1992) kuuluu seuraavasti: "Sen estämättä, mitä 5 §:ssä säädetään, terve-

ydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen, jos lapsivesi- tai ultraäänitutkimuksella, serologisilla tutkimuksilla taikka muulla vastaavalla luotettavalla tutkimuksella on todettu vaikea sikiön sairaus tai ruumiinvika, ei kuitenkaan kahdennenkymmennenneljännen raskausviikon jälkeen."

Vammaisjärjestöt vastustivat tuolloin lainmuutosta vedoten terveiden ja sairaiden sikiöiden eriarvoiseen asemaan. Muista syistä raskautta ei saa keskeyttää 20. raskausviikon jälkeen. Muutoksen tarvetta perusteltiin silloisten sikiödiagnostisten menetelmien ongelmilla. Vastaukset lapsivesitutkimuksessa mahdollisesti paljastuvasta kromosomipoikkeavuudesta saatiin usein vasta 20. raskausviikon jälkeen, jolloin aborttia ei enää voitu suorittaa. Nykyisin tutkimuskäytännöt ovat muuttuneet ja tulokset saadaan varhaisemmassa raskauden vaiheessa. Kromosomipoikkeavuuksien seulonnassa käyte-

tään varhaisraskauteen kohdistuvia ultraääniseulontaa sekä veriseulontaa.

Lainmuutosta koskeneen hallituksen silloisen esityksen (HE 26/1985 vp) perusteluissa vedottiin erittäin vaikeiden sikiöpämuodostumien aiheuttamaan henkiseen järkytykseen synnyttävälle naiselle käyttäen ainoana esimerkkinä harvinaista lapsen elinkyvyttömyyden aiheuttavaa aivojen täydellistä puuttumista. Lainmuutoksen yhteydessä myös talousvaliokunta korosti mietinnössään, että raskauden keskeyttämiseen oikeuttavana vaikeana sairautena tai ruumiinvammana voidaan pitää lähinnä keskushermoston vaikeaa vajavuutta tai yleistä elinkyvyttömyyttä.

Kuitenkin eugeenisin perustein tehdyissä raskaudenkeskeytyksissä valtaosa on huomattavasti lievemmin sairaita sikiöitä, kuten Downin syndroomaa sairastavia lapsia. Downin syndroomaa potevat lapset ovat yhtä lailla tasapainoisia ja onnellisia ihmisiä kuin muutkin eivätkä itse kärsi kromosomiston poikkeavuudestaan. He eivät myöskään yleensä vaadi kallista laitoshoidtoa, vaan pärjäävät kotihoidossa muiden lasten tavoin. Lain tarkoitus niin sen perustelujen kuin valiokunnan mietinnön osalta onkin ristiriidassa nykykäytännön kanssa, jossa Downin syndrooma muodostaa suurimman yhtenäisen diagnoosiryhmän eugeenisten aborttien joukossa. Eugeneenisin perustein abortteja tehdään n. 200—250 vuosittain, ja vain noin kymmenellä näistä si-

kiöistä on lain perusteluissa mainittu elinkyvyttömyyden aiheuttava aivojen täydellinen puuttuminen.

Samoin valiokunta korosti, että raskauden keskeyttämisen ehdottomana takarajana on pidettävä ajankohtaa, josta lapsella on parhaissa mahdollisissa olosuhteissa kyky säilyä hengissä äidin ruumiin ulkopuolella. Keskoshoidon edistytessä ollaan absurdissa tilanteessa, jossa aborttirajaa varmuudella nuorempia sikiöitä voidaan pitää hengissä kehittyneen tekniikan ansiosta. Lisäksi WHO:n suosituksen mukaisesti nykyisin 22. raskausviikolla syntynyt tai 500 grammaa painavampi rekisteröidään lapseksi, syntyykö hän elävänä tai kuolleena. Talousvaliokunnan mietinnön pohjalta sairauden tai vamman perusteella suoritettuna raskauden keskeyttämisen ehdotonta takarajaa tulisikin laskea vähintään 20. raskausviikkoon.

Kyseessä on merkittävä yhdenvertaisuus- ja perusoikeuskysymys, jossa vammaiset lapset asetetaan terveiden kanssa eriarvoiseen asemaan. Hallituksen tulee nopeasti korjata epäkohta kumoamalla aborttilaista pykälä, jolla sallitaan vammaisuutta epäiltäessä myöhäiset raskaudenkeskeytykset.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

raskauden keskeyttämisestä annetun lain 5 a §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan raskauden keskeyttämisestä annetun lain (239/1970) 5 a §, sellaisena kuin se on laissa 1085/1992.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2010

Päivi Räsänen /kd
Leena Rauhala /kd
Sari Palm /kd

Toimi Kankaanniemi /kd
Tarja Tallqvist /kd